

El llenguatge

Noms

14/IX/1977

geogràfics

Ens deia no fa gaire un locutor amic, que anima un programa radiofònic que ha aconseguit molta acceptació, que hom li retreia sovint —entre altres coses— la pronunciació d'acord amb la fonètica catalana de noms de lloc que no corresponen al nostre àmbit lingüístic. Retrets injustos, si més no pel que fa als casos que ens va esmentar.

Sovint s'ha debatut la forma —gràfica i fonètica— que han de revestir els noms geogràfics d'àmbits lingüístics altres que el nostre, i encara que repetidament s'han donat a conèixer els criteris generals que cal aplicar en aquesta qüestió —nosaltres mateixos ens hi hem referit més d'un cop— no sembla que tothom n'hagi adquirit el coneixement o estigui disposat a admetre'ls. El problema no deixa de presentar la seva complexitat, especialment pel que fa als noms pertanyents a llengües que no usen l'alfabet llatí, però quant als noms de les llengües veïnes, el punt essencial d'aquests criteris és de recórrer a la forma catalana quan ja la posem, segons una tradició sovint secular, i de servir-nos de la forma original en tots els altres casos, que són la majoria. Així és lògic i ben usual de dir Nàpols i Saragossa —i no «Napoli» i «Zaragoza»—, però Buenos Aires i Newcastle (que és enraonat de pronunciar, més o menys, «Niucàstel»), noms que no ens passarà pel cap de traduir o adaptar en «Bons Aires» i «Castellnou».

El Diccionari Fabra no inclou noms geogràfics però no se n'hi deixen de trobar, especialment a través de derivats i gentilicis. Per exemple, a la definició dels mots xilè i veneçolà figuren, com és lògic, Xile i Venèçuela. Als qui sostenen que caldria dir Veneçuela, pronunciat amb una interdent, els pot ésser útil de saber que el nostre Diccionari normatiu resol la qüestió definitivament. A més, comptem avui amb altres obres de consulta, com les enciclopedies, on podem trobar informació sobre molta altra cosa, la qual ens ha d'evitar, especialment, allò en que amb més de compte hauríem de mirar de no incorrer: fer esmenes imprecises i voler rectificar les formes d'expressió dels altres sense prou coneixament de causa.

Albert Jané